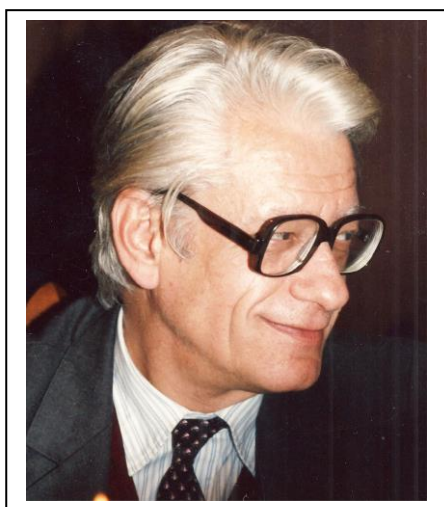

VIRGIL-GHEORGHE CÂNDEA (1927-2007)

**Membru titular al Academiei – 31 mai 1993
(membru corespondent – 9 martie 1991)
Vicepreședinte al Academiei Române
(13 februarie 1998 – 4 martie 2002)**

Bibliograf, **Ioana POPESCU,**
Biblioteca Academiei Române

Date personale

Nume: Cândea;
Prenume: Virgil-Gheorghe;
Născut: 29 aprilie 1927, Focșani, Județul Vrancea;
Decedat: 16 februarie 2007, București;
Părinți: Tata - Mihail, mama – Elena;
Căsătorit cu: Alexandrina Cândea;
Copii: Bogdan, Vlad și Ioana;
Naționalitate: română;
Cetățenie: română;
Ocupație: academician, istoric, profesor doctor universitar.

Activitate

Educație: Primii ani de școală i-a făcut în București la Școala Spiru Haret (în prezent Școala nr. 11), situată pe Șoseaua Kiseleff, între Muzeul Țăranului Român și Biserica „Izvorul Tămăduirii”, Mavrogheni, iar studiile liceale le-a făcut la Liceul „Sf. Sava” din București, între anii 1938-1945. Absolvent al facultății de Drept (1945-1949), al Facultății de Filosofie (1946-1950) și al Facultății de Teologie (fostul Institut Universitar de Teologie Ortodoxă), pe care a urmat-o în perioada 1951 – 1955. Virgil Cândea a primit titlul de Doctor în Filosofie în 1970, susținând lucrarea cu tema: *Filozofia lui Dimitrie Catemir*.

Domeniul științific abordat: istorie, cultură, teologie

Profesia: Acad. prof. dr. Virgil Cândea a fost mai întâi bibliograf la Biblioteca Academiei Române în perioada 1950-1961; a fost co-fondator, în 1955, al revistei „Studii și cercetări de bibliologie”, împreună cu Mircea Malița și Remus Niculescu, iar primele trei numere ale publicației au fost redactate de Virgil Cândea.

Între 1962-1965 a fost șef al Bibliotecii Institutului „Dr. I. Cantacuzino”, iar din 1965 a fost directorul secretariatului Asociației de Drept Internațional și Relații Internaționale.

În perioada 1968-1972 a fost cercetător principal la Institutul de Studii Sud-Est Europene al Academiei Române, București; între 1963-1994 a fost Secretar general al Asociației Internaționale de Studii Sud-Est Europene (AIESEE), devenind apoi președinte de onoare; între anii 1978-1990 a fost Secretar general al „Asociației România”, București.

Virgil Cândea a fost membru în comitetele de redacție ale revistelor: „Revue des études sud-est européennes”, „Revue Roumaine d’Histoire”, „AIESEE Bulletin”, „Magazin istoric” ș. a.,

precum și organizatorul mai multor congrese internaționale și reuniuni științifice internaționale din România, de-a lungul a peste patru decenii.

În 9 mai 1991 a fost ales membru corespondent al Academiei Române, iar în 13 februarie 1993 a fost ales membru titular al Academiei Române.

Din 13 februarie 1998 până în 4 martie 2002 a deținut funcția de Vicepreședinte al Academiei Române.

Carieră didactică: Din anul 1963, Acad. prof. dr. Virgil Cândea a început să predea, ca lector, cursuri postuniversitare la Facultatea de Drept din București, unde a fost titularul cursurilor: *Istoria relațiilor internaționale*, *Istoria culturii și Artă religioasă*, pe care le-a predat până în anul 1966. Tot din anul 1963 a predat cursuri la Facultatea de Teologie a Universității București, până în 1965. Cu această facultate a mai avut colaborări și după căderea regimului comunist, astfel că în anul 1993, Virgil Cândea predă un curs de *Artă creștină*, adresat studenților din anii III și IV de studiu. Datorită renumelui pe care îl câștigase în domeniul istoriei, Virgil Cândea a fost invitat să predea la mai multe instituții străine de învățământ. În anul 1965, era profesor invitat la Universitatea Orientală din Napoli, iar în anul 1967 a fost profesor invitat la Institutul de Înalte Studii Internaționale și la Institutul de Studii Europene din Geneva, unde a predat cursuri de istoria relațiilor internaționale, până în anul 1971.

Tot ca profesor invitat, în anul 1982, a conferențiat la Universitatea Libaneză din Beirut, iar în anul 1983 la Universitatea din Strasbourg. Între anii 1980 – 1982, Virgil Cândea a fost profesor la Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu”. În 1990 s-a aflat la Universitatea „La Sapienza” din Roma, ca profesor invitat. A fost de asemenea conducător de doctorate, până în ultimul an de viață.

Membru și reprezentant al României în:

CENTRUL ITALO-ROMÂN DE STUDII ISTORICE din Milano, al cărui vicepreședinte a fost în 1978;

CENTRUL EUROPEAN DE CULTURĂ de la Geneva, al cărui membru a devenit în 1983;

WILSON CENTRE, Washington, din 1984;

ASOCIAȚIA ISTORICILOR AMERICANI, din 1984;

SOCIETATEA ELENĂ DE ARHEOLOGIE din Atena;

CONSILIUL DIRECTOR AL UNIVERSITĂȚII EURO-ARABE din Roma;

ACADEMIA EUROPEANĂ DE ȘTIINȚE, ARTE SI LITERE din Paris.

În țară: membru în consiliul de conducere al CENTRULUI EUROPEAN DE CULTURĂ din București, al consiliului de conducere al ASOCIAȚIEI DE DREPT INTERNAȚIONAL ȘI RELAȚII INTERNAȚIONALE, precum și al COMISIEI NAȚIONALE ROMÂNE pentru UNESCO.

A fost membru al ADUNĂRII NAȚIONALE A BISERICII ORTODOXE ROMÂNE, al ADUNĂRII EPARHIALE A ARHIEPISCOPIEI BUCUREȘTILOR și al CONSILIULUI EPARHIAL AL BISERICII „SFÂNTUL SILVESTRU” DIN BUCUREȘTI.

Cunoscut pentru: Acad. prof. dr. Virgil Cândea a rămas în memoria națională îndeosebi pentru coordonarea ediției critice a operelor lui Dimitrie Cantemir, sub egida Academiei Române și pentru cercetările de medievistică, care au cuprins domeniul cărții vechi, al artei religioase și al rolului specific al românilor în civilizația europeană. Și-a dedicat o mare parte a vieții înregistrării și descrierii patrimoniului cultural românesc păstrat în colecții din străinătate și a făcut numeroase descoperiri importante pentru istoria României.

În colecțiile americane a regăsit *Evangheliarul* lui Coresi și manuscrisul original, în limba latină, al scrierii lui Dimitrie Cantemir *Istoria creșterii și descreșterii Imperiului Otoman*.

La Mănăstirea Deyr eş-Şir din Munții Libanului, Virgil Cândea a identificat în 1970 cea mai veche cronică românească, păstrată numai în versiunea arabă a Patriarhului Antiohiei, Macarie III Ibn al-Zaim (1647-1672), ca un capitol din miscelaneul acestuia *Majmu' latif*. Traducerea

acestei cronici din limba arabă în limba română a fost întocmită în 1998 de fiica academicianului Virgil Căndea, Ioana Feodorov.

Virgil Căndea a avut o contribuție decisivă în punerea în valoare a picturii postbizantine de expresie arabă, cunoscută sub denumirea de artă melkită. Prima expoziție majoră de artă creștină arabă a fost curatoriată de Virgil Căndea în 1969 la Beirut, la Muzeul Nicolas Ibrahim Sursock.

Începută ca un proiect legat de *Repertoriul general al bunurilor culturale externe ale poporului român*, lucrarea *Mărturii românești peste hotare* a apărut parțial până în 1991, în două volume. Ea cuprinde referințe detaliat, documentate pe baza a mii de surse publicate și numeroase deplasări de cercetare în străinătate, timp de mai multe decenii. Lucrarea este continuată de fiica Acad. Virgil Căndea, Ioana Feodorov, prin publicarea unei serii noi a lucrării, ajunsă la al șaptelea volum (*Mărturii românești peste hotare. Creații românești și izvoare despre români în colecțiile din străinătate*, vol. I-IV, București, 2010-2012, vol. V-VI.1, 2014-2016, București – Brăila).

Acad. Virgil Căndea a fost permanent preocupat de spiritualitatea ortodoxă, mărturie stând cercetările și lucrările teologice despre istoria spiritualității, care nu poate fi studiată fără a exista un contact cu viața monahală, cu arhivele și bibliotecile instituțiilor religioase.

Virgil Căndea a rămas cunoscut și pentru biblioteca impresionantă pe care a deținut-o și pe care Nicolae Steinhardt o menționează cu admirație în *Jurnalul fericirii*. Colecția sa de carte veche și modernă a fost donată în mare parte Bibliotecii Academiei Române, prin bunăvoința fiicei academicianului, Ioana Feodorov, care s-a preocupat ca locul destinat acestei donații să devină un spațiu potrivit pentru elaborarea de noi lucrări de valoare. Dintre cele circa 3 000 de publicații donate, o mare parte sunt deja catalogate și se află la dispoziția cititorilor în Sala de lectură „Virgil Căndea”, cu acces direct la raft. O altă parte a colecției a fost donată de fiul academicianului, Bogdan Căndea, Bibliotecii Sfântului Sinod de la Mănăstirea Antim.

Premii naționale și internaționale: În 1979, tratatul lui Dimitrie Cantemir *Sistemul sau întocmirea religiei muhammedane* editat și comentat de Virgil Căndea a fost premiat de Academia Română. În anul 1980, Virgil Căndea a primit premiul Muzeului Literaturii Române pentru lucrarea *Rațiunea dominantă. Contribuții la istoria umanismului românesc*, apărută în anul 1979. Pentru volumul al doilea al lucrării *Mărturii românești peste hotare*, Virgil Căndea a primit în anul 2001 *Premiul Național pentru valorificarea și promovarea patrimoniului național*, acordat de Ministerul Culturii în timpul mandatului Acad. Răzvan Theodorescu.

Pentru contribuția sa însemnată la cunoașterea relațiilor internaționale, Virgil Căndea a fost distins cu premiul „Nejib Habib” de către Universitatea din Geneva. Cu „Ordinul Cedrului”, în grad de ofițer, a fost decorat pentru contribuția sa la istoria tradiției culturale libaneze. Pentru meritele sale în promovarea de arte creștinilor libanezi, necunoscută anterior în afara spațiului levantin, Virgil Căndea a primit în 1969 de la președintele Republicii Liban, Charles Helou, „Ordinul Cedrului”, cea mai înaltă distincție a țării. În 1996, Virgil Căndea a primit Ordinul „Sf. Sehat și Mesrob”, oferit la Erevan pentru lucrarea *Rațiunea dominantă*.

Contribuții la istoria umanismului românesc: Opera lui Virgil Căndea cuprinde peste trei sute de lucrări de istorie a spiritualității, a culturii și diplomației, a cărții vechi și a artei religioase românești.

Loc de veșnică odihnă: Virgil Căndea a trecut la cele veșnice în 16 februarie 2007 și a fost înmormântat la Mănăstirea Cernica, alături de soția sa Alexandrina.

Bibliografie selectivă¹:

Munca intelectuală a academicianului Virgil Căndea, așternută pe hârtie, însumează peste 300 de titluri care pot fi regăsite în cuprinsul monografiilor, articolelor din publicații specializate

¹ Extras din: *Opera științifică a lui Virgil Căndea (1953-2002): bibliografie selectivă îngrijită de Zamfira Mihail*, în *Omagiu: Virgil Căndea la 75 de ani*, București, Editura Academiei Române: Roza Vânturilor, 2002, p 13-34.

în istorie, cultură, patrimoniu, literatură, teologie, artă religioasă, filosofie, științe tradiționale, documentare, bibliografie etc.

CĂRȚI

1. *La Bibliothèque de l'Académie de la R.P. Roumaine*, Bucarest, Ed. Academiei, 1955, 60 p. cu ilustr. (în colab.).
2. *Introducere în documentarea științifică*. Prefața de acad. Horia Hulubei. București, Ed. Academiei; 1960, 520 p. cu ilustr. +1 f.pl. (În colab. cu acad. Aurel Avramescu).
3. *Les bibliothèques dans la Roumanie*, Bucarest, Ed. Meridiane, 1961, 73[-75] + 7 f.pl. (și ed. engl., germ., rusă). (În colaborare).
4. *Tagore en Roumanie. Bibliographie sélective*. Avec un avant-propos de Tudor Vianu. Bucarest, Ed. Commission Nationale pour UNESCO, 1961, 38 p. + 6 f.pl.
5. *Livres anciens en Roumanie d'après les fonds de la Bibliothèque de l'Académie de la République Populaire Roumaine*, Bucarest, Commission Nationale de l'UNESCO, 1962, 24 p. +32 f.facs.
6. *Les études sud-est européennes en Roumanie. Guide de documentation*, Bucarest, Comité National Roumain d'Études du Sud-Est Européen, 1966, 265[-267] p.
7. *Pagini din trecutul diplomației românești*. Precuvântare de acad. C. Daicoviciu. București, Ed. Politică, 1966. 253 [-255] p. + 15 f. pl. și facs. (În colab. cu Dinu C. Giurescu și Mircea Malița).
8. *Începuturile scrisului și ale tiparului românesc. (Momente din istoria literaturii române)*, București, CSCA, 1967, 19 p.+ diapozitive.
9. *Icônes Melkites*. Exposition organisée par le Musée Nicolas Sursock du 16 mai au 15 juin 1969. Publié sous la direction de Virgil Cândea, Beyrouth, 1969, 257 + 80 p. + 112 f. pl.
10. *Stolnicul între contemporani*, București, Ed. Științifică, 1971, 180 p. cu ilustr. + 21 f. pl.
11. *L'humanisme roumain*, Université de Bucarest. Cours d'été et colloque scientifique. Sinaia, 23 juillet – 19 août 1972, Bucarest, Ed. Universității, 1972, 25 p. (și în lb. română).
12. *Dimitrie Cantemir (1673-1723). 300 de ani de la naștere*, București, Ed. Enciclopedică, 1973, 24 p. cu ilustr. (și în ed. engl., germ., spaniolă).
13. *Ateneul Român. Monografie*, întocmită de Virgil Cândea, Ion Zamfirescu și Vasile Moga, sub îngrijirea lui V. Moga, *Cuvânt înainte* de V. Cândea, București, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1976, 251[-255] p. + 20 f. pl.
14. *Brève histoire de la Roumanie*. Traduit du roumain par Micaela Slăvescu, Bucarest, Ed. Meridiane, 1977, 98[-100] p. cu ilustr.+3 f. h. (cu ed. în germ., arabă, engl.).
15. *Syntome istoria tes Roumanias*, cu prefață de Leandros Vranousis, Atena, 1978, 101 p. cu ilustr.
16. *Die Beziehung der Rumänien zum Berge Athos*, prefață de Emil Condurachi, Bucharest, Ed. Sport -Turism, 1979, 12[-108] p. cu ilustr. (cu ed. fr., germ.).
17. *Rațiunea dominantă. Contribuții la istoria umanismului românesc*. Cluj-Napoca, Dacia, 1979, 381[-383] p. + 18 f.pl
18. *La place du peuple roumain dans l'histoire universelle. Conférence en séance de clôture au XV-e Congrès international des sciences historiques, Bucarest, le 17 août 1980*, Bucarest, Ed. Academiei, 1980, 20 p. (cu ed. engl.).
19. *Prezențe culturale românești. Istanbul, Ierusalim, Paros, Patmos, Sinai, Alep*, București, Ed. Sport-Turism, 1982, 16[-123] p. cu ilustr. (cu ed. fr., engl., germ.).
20. *Transylvania in the History of the Romanians*, New York, Columbia University Press, 1982, VI + 181 p. + 16 f.pl. (Heritage and Continuity in Eastern Europe. East European Monographs, Boulder CXVII). (În colab. cu Cornelia Bodea).
21. *Prezențe culturale românești. Austria, Belgia, Elveția, Franța, R. F. Germania, Olanda, Portugalia, Spania, Suedia*. București, Ed. Sport -Turism, 1984, 8 p. + 72 f. pl. (cu ed. fr., engl.).
22. *Prezențe culturale românești. Bulgaria, Iugoslavia, Grecia*, București, Ed. Asociația

Românească, 1987, 200[-203] p.

23. *Mărturii românești peste hotare. Mică enciclopedie de creații românești și de izvoare despre români în colecții din străinătate*. vol. I (Albania-Grecia), București, Ed. Enciclopedică, 1991, XXXI + 603 p.+ XXXII f.pl.

24. *Mărturii românești peste hotare*, vol. II (India-Olanda, Supliment: Albania-Grecia), București, Ed. Enciclopedică, 1998, 413 p. + XVI f. pl.

EDITII CRITICE

25. N. Bălcescu, *Opere*, vol. I-II, București, Ed. Academiei, 1953 (în colab. cu G. Baiculescu).

26. Alexandru Odobescu, *Opere*, vol. I-II, ediție critică publicată sub îngrijirea acad. Tudor Vianu (vol. I) și George Dima (vol. II). Note de acad. Tudor Vianu și V. Cândea, [București], Ed. Academiei, 1962-1965.

27. Dimitrie Cantemir, *Divanul*. Ediție îngrijită și studiu introductiv de V. Cândea. București, 1969, CX + 565[-573] p. + 6 f. pl.

28. Dimitrie Cantemir, *Opere complete*. Ediție critică a Academiei Române publicată sub îngrijirea lui V. Cândea, Ed. Academiei, București, vol. I: *Divanul*, 1974, 490 p.; vol. IV: *Istoria ieroglifică*, 1973, 448 p.; vol.VIII.2: *Sistemul sau întocmirea religiei muhammedane*, 1987, 710 p.; vol. IX.1: *Historia moldo-vlahica*, 1983, 457 p; vol. VI.1, *Vita Constantini Cantemyrii, cognomento Senis, Moldaviae Principis*, Cuvânt înainte de V. Cândea. Studiu introductiv de Andrei Pippidi. Ediție critică de Dan Slușanschi și Ilieș Câmpeanu. București, Ed. Academiei, 1996, 331 p.; vol. IV.2, *Scurtă povestire despre stârpirea familiilor lui Brâncoveanu și a Cantacuzinilor. Memorii către Petru cel Mare (1717 și 1718)*, Cuvânt înainte de V. Cândea. Ediție critică, studiu introductiv, note și comentarii de Paul Cernovodeanu, Alvina și Emil Lazea, Mihai Caratașu, București, Ed. Academiei Române, 1996, 270 p.

29. *Icônes grecques-melkites-russes [-roumaines]*, sub direcția științifică și cu introducere de V. Cândea, Geneva, Ed. A. Skira – Beyrouth, Ed. Art et Patrimoine, 1993, 412 p. + 130 il.

30. *Matericul. Adunare de cuvinte folositoare*, tipărite prima oară în limba română și cu prefață de V. Cândea, București, Ed. Anastasia, 1995, 221 p.

31. Dimitrie Cantemir, *Opere complete, Un veac de aur în Moldova (1643-1743)*. Contribuții la studiul culturii și literaturii române vechi. Selecție: Pavel Balmuș. Coordonator principal V. Cândea, Chișinău, Ed. Știința, București, Fundația Culturală Română, 1996, 256 p.

32. *Cuvinte despre ascultare adunate de uceniciei precuciviosului părintelui nostru Paisie Velickovski, Starețul Sf. Mănăstiri Neamtu (1817)*. Date acum pe slovă nouă și grai îndreptat și postfață de V. Cândea, București, Ed. Anastasia, 1997, 262 p.

33. *Românii în reînnoirea isihastă*, studii închinare cuciviosului Paisie de la Neamț la bicentenarul săvârșirii sale, sub îngrijirea lui V. Cândea, Iași, Ed. Trinitas, 1998, 208 p.

34. *Cele mai frumoase rugăciuni ale ortodoxiei, pe slovă nouă și grai îndreptat*, cu o postfață, note și comentarii de V. Cândea, București, 1998, 318 p.

TRADUCERI

35. Afanasie Nikitin, *Călătorie peste trei mări*. Traducere, note și comentarii de V. Cândea, București, 1960, 233[-236] p. cu ilustr. + 2 f. pl. + 1 f. h.

36. Francis Bacon, *Noua Atlantidă*. Traducere, introducere și comentarii de V. Cândea. Cu un cuvânt înainte de Acad. Tudor Vianu, București, Ed. Științifică, 1962, 123[-127] p. cu ilustr.

37. Dante, *Opere minore*. Ediție îngrijită, introducere, tabel cronologic și note introductive de V. Cândea, București, Ed. Univers, 1971, XVI + 813[+818] p.

38. Cantemir, Dimitrie. *Sistemul sau Întocmirea religiei muhammedane*. Traducere, studiu introductiv și comentarii de V. Cândea, București, Ed. Minerva, 1977, LXXIV + 687[-689] p. cu facs. + 20 f. pl. Ediție premiată de Academia Română.

Ioana Valentina Popescu, bibliograf - Bibliografia Națională în cadrul BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE.

Absolventă a Facultății de Litere - specializarea *Biblioteconomie și Știința Informării* (2013), Universitatea București, precum și a programului de master: *Gestionarea Informației în Societatea Contemporană* (2015), doctorand al Școlii Doctorale: Domeniul Filologie (Subdomeniul Literatură), Universitatea București (2017).

Colaborator: *Relații româno-cehe: bibliografie generală. Partea 1. Monografii și contribuții la volume monografice*, volum bilingv realizat sub coordonarea conf. univ. Dr. Octavia-Luciana Madge, apărut la Editura Universității din București, în anul 2014.

Autor: *Academicianul Virgil Câdea, cărturar și bibliofil. În: Biblioteca: revistă de bibliologie și știința informării*, nr. 2, 2016.

Autor: *Cartea, subiect al marketingului cultural*, comunicare în cadrul Conferinței Naționale a Asociației Bibliotecarilor din România, ediția a XXVII –a, organizată în perioada 6-9 septembrie, 2016 de Universitatea de Vest din Timișoara.

* * *

Ioana-Valentina POPESCU, bibliograf - Bibliografia Națională în cadrul BIBLIOTECII ACADEMIEI ROMÂNE.

Absolventă a Facultății de Litere - specializarea *Biblioteconomie și Știința Informării* (2013), Universitatea București, precum și a programului de master: *Gestionarea Informației în Societatea Contemporană* (2015), doctorand al Școlii Doctorale: Domeniul Filologie (Subdomeniul Literatură), Universitatea București (2017).

Colaborator: *Relații româno-cehe: bibliografie generală. Partea 1. Monografii și contribuții la volume monografice*, volum bilingv realizat sub coordonarea conf. univ. Dr. Octavia-Luciana

Madge, apărut la Editura Universității din București, în anul 2014.

Autor: *Academicianul Virgil Câdea, cărturar și bibliofil. În: Biblioteca: revistă de bibliologie și știința informării*, nr. 2, 2016.

Autor: *Cartea, subiect al marketingului cultural*, comunicare în cadrul Conferinței Naționale a Asociației Bibliotecarilor din România, ediția a XXVII –a, organizată în perioada 6-9 septembrie, 2016 de Universitatea de Vest din Timișoara.

